

Å gjennomskue myten om mytene

Video:

vimeo.com/145622684

Har du hørt noen påstå at Jesusfortellingen bare er en kopi av myter fra antikken? En slik myte-teori er langt fra ny. Faktisk hadde den sine glansdager på slutten av 1800-tallet blant forskere innenfor *den religionshistoriske skolen*. Men så ble tilhengerne færre og færre. Teorien døde ut, og det er i hovedsak to grunner til at den gjorde det. 1) De påståtte parallellene viste seg ved nærmere ettersyn å *ikke være virkelige paralleller*, og 2) det fantes *ingen årsakssammenheng* mellom den kristne troens påstander om Jesus og innholdet i antikkens myter. Myte-teorien ble lagt til side og har aldri mer blitt tatt frem i den akademiske verden. Men den finnes fortsatt på internett, i filmer som *Zeitgeist* og blant noen spekulative historikere.

Når vi finner likheter som synes å antyde påvitkning, bør vi også spørre oss *hvilken retning* påvirkningen har foregått. Filmen *Zeitgeist* ramser opp en rekke likheter mellom Jesus og Mithras. Det virker oppsiktsvekkende: En persisk myte mer enn tusen år før Kristus som har så mange likheter med Bibelens fortelling! Men filmen refererer til myter som hører til den *romerske* Mithras-kulten som vokste frem *etter* kristendommen.

Til sist bør man spørre seg: Ville virkelig tradisjonstro jøder bruke hedenske myter for å spre sin tro? Forskeren Martin Hengel sier det slik:

... det er umulig å forestille seg at jøder i Palestina i det første århundret skulle ha akseptert deler av hedendommen, gå på kompromiss med sin strikte monoteisme, eller avvise viktige aspekter av Toraen.

Til samtale

1. Hva betyr ordet “myte”? Har det ulike betydninger? Gi gjerne noen eksempler på myter dere kjenner. Hva kjennetegner mytene, og hva skiller dem fra historiske skrifter? Har innledningen på Lukasevangeliet preg av myte?
2. Albert Einstein sier at «Ingen kan lese evangeliene uten å kjenne Jesu virkelige nærvær. Hans personlighet pulserer i hvert ord. Ingen myte er fylt av et slikt liv.» Hva synes du om sitatet?
3. Gustavsson skriver at Jesus var aktiv i bare tre år, og hadde hverken politisk, økonomisk eller militær makt. Han spør: «Hvordan forklarer man fremveksten av verdens største bevegelse – den kristne kirken – ut fra dette tilsynelatende ynkelige utgangspunktet?» Hvordan vil du svare på Gustavssons spørsmål?
4. Historiker Richard Carrier sier at det i antikken var så vanlig å tro på guder som dør og står opp igjen (for eksempel Osiris og Romulus), at den kristne troen på oppstandelsen sannsynligvis bare er en kopi av slike myter. Hvordan vil du svare Carrier?
5. Hva er fatterne av Det nye testamentet sine holdninger til myter (se tekstene under)? Hva tror du er grunnen til at forfatterne er så negative til myter? Får dette betydning for hvordan du vurderer teorien om at evangeliene er myter? (Se for eksempel 1 Tim 1,4; 2 Tim 4,4; Tit 1,14; 2 Pet 1,16)

Mer på snakkotro.no:

[Jesus: en kopi av antikke myter?](#)

[Er underfortellingene i evangeliene myter og legender?](#)

[Tidens spøkelser – Zeitgeist og tidsånd](#)